

Klassieke Olympiaden 2016-2017

Latijn Brief van Penelope aan Odysseus – tekst

De dichter Publius Ovidius Naso is in 43 BCE geboren in Sulmona (tegenwoordig in Abruzzo gelegen). In Rome bezocht hij de beste scholen voor een opleiding tot redenaar, een vereiste voor een juridische en politieke carrière. Toch heeft hij de politieke carrière vaarwel gezegd en kwam hij terecht in het circuit van de beste dichters van Rome.

In 8 CE werd hij door keizer Augustus verbannen naar de Zwarte Zee, naar Tomi. De redenen van zijn verbanning zijn ons nooit bekend geworden: mogelijk heeft te maken met zijn expliciet seksuele uitlatingen in de *Ars Amatoria*, mogelijk in verband met zijn kennis over het overspel van Julia Minor, de kleindochter van Augustus, mogelijk heeft Ovidius de verbanning verzonnen om een aanleiding voor zijn werk *Tristia* te hebben.

Liefde en mythe zijn de centrale thema's bij Ovidius. Zijn *Epistulae Heroidum* bevatten brieven van beroemde vrouwen, gericht aan hun geliefden. De eerste serie bevat vijftien van dit soort brieven. De tweede serie bestaat uit drie brieven van mannelijke geliefden met vervolgens het antwoord van hun vrouwen.

De *Epistulae Heroidum* zijn geschreven in het elegisch distichon. De eerste brief is zogenaamd door Penelope geschreven aan haar man Odysseus die nog steeds niet terug is gekeerd van de Trojaanse Oorlog. Penelope weet dat diverse strijdmakkers van Odysseus wel weer thuis zijn gekomen in Pylos en Sparta. Waarom is haar geliefde nog niet thuis gekomen? Ondertussen wordt ze thuis lastig gevallen door vrijers, d.w.z. mannen die graag met hara willen trouwen, die zich in hun paleis ophouden: ze eten dag in dag uit het vermogen van de nog niet teruggekeerde Trojestrijder op. Penelope is de wanhoop nabij.

P. OVIDI NASONIS EPISTVLAE HEROIDVM

I. Penelope Vlixii

Haec tua Penelope lento tibi mittit, Ulixee;
nil mihi rescribas attinet: ipse veni.
Troia iacet certe, Danais invisa puellis;
vix Priamus tanti totaque Troia fuit.
5 O utinam tum, cum Lacedaemona classe petebat,
obrutus insanis esset adulter aquis!
Non ego deserto iacuissem frigida lecto,
nec quererer tardos ire relictas dies,
nec mihi quaerenti spatiosam fallere noctem
10 lassaret viduas pendula tela manus.
Quando ego non timui graviora pericula veris?
Res est solliciti plena timoris amor.
In te fingebam violentos Troas ituros,
nomine in Hectoreo pallida semper eram.
15 Sive quis Antilochum narrabat ab hoste revictum,
Antilochus nostri causa timoris erat;
sive Menoetiaden falsis cecidisse sub armis,
flebam successu posse carere dolos.
Sanguine Tlepolemus Lyciam tepfecerat hastam;
20 Tlepolemi leto cura novata mea est.
Denique, quisquis erat castris iugulatus Achivis,
frigidius glacie pectus amantis erat.
Sed bene consuluit casto deus aequus amori:
versa est in cinerem sospite Troia viro.
25 Argolici rediere duces, altaria fumant,
ponitur ad patrios barbara praeda deos.
Grata ferunt nuptae pro salvis dona maritis;
illi victa suis Troica fata canunt.
Mirantur iustique senes trepidaeque puellae,
30 narrantis coniunx pendet ab ore viri.
Iamque aliquis posita monstrat fera proelia mensa,
pingit et exiguo Pergama tota mero:
'Hac ibat Simois, haec est Sigeia tellus,
hic steterat Priami regia celsa senis.
35 Illic Aeacides, illic tendebat Ulixes;
hic lacer admissos terruit Hector equos.'
Omnia namque tuo senior te quaerere misso

rettulerat nato Nestor, at ille mihi.
 [Rettulit et ferro Rhesumque Dolonaque caesos,
 40 utque sit hic somno proditus, ille dolo.]
 Ausus es, o nimium nimiumque oblite tuorum,
 Thracia nocturno tangere castra dolo
 totque simul mactare viros, adiutus ab uno!
 At bene cautus eras et memor ante mei.
 45 Usque metu micuere sinus, dum victor amicum
 dictus es Ismariis isse per agmen equis.
 Sed mihi quid prodest vestris disiecta lacertis
 Ilios et, murus quod fuit, esse solum,
 si maneo, qualis Troia durante manebam,
 50 virque mihi dempto fine carendus abest?
 Diruta sunt aliis, uni mihi Pergama restant,
 incola captivo quae bove victor arat.
 Iam seges est ubi Troia fuit, resecandaque falce
 luxuriat Phrygio sanguine pinguis humus.
 55 Semisepulta virum curvis feriuntur aratris
 ossa, ruinosas occulit herba domos.
 Victor abes, nec scire mihi, quae causa morandi,
 aut in quo lateas ferreus orbe, licet.
 Quisquis ad haec vertit peregrinam litora puppim,
 60 ille mihi de te multa rogatus abit,
 quamque tibi reddat, si te modo viderit usquam,
 traditur huic digitis charta notata meis.
 Nos Pylon, antiqui Neleia Nestoris arva,
 misimus; incerta est fama remissa Pylo.
 65 Misimus et Sparten; Sparte quoque nescia veri.
 Quas habitas terras aut ubi lentus abes?
 Utilius starent etiamnunc moenia Phoebi.
 Irascor votis, heu, levis ipsa meis!
 Scirem ubi pugnares, et tantum bella timerem,
 70 et mea cum multis iuncta querela foret.
 Quid timeam, ignoro; timeo tamen omnia demens,
 et patet in curas area lata meas.
 Quaecumque aequor habet, quaecumque pericula tellus,
 tam longae causas suspicor esse morae.
 75 Haec ego dum stulte metuo, quae vestra libido est,
 esse peregrino captus amore potes.
 Forsitan et narres, quam sit tibi rustica coniunx,
 quae tantum lanas non sinat esse rudes.

fallar, et hoc crimen tenues vanescat in auras,
 80 neve, revertendi liber, abesse velis.
 Me pater Icarius viduo discedere lecto
 cogit et immensas increpat usque moras.
 Increpet usque licet: tua sum, tua dicar oportet;
 Penelope coniunx semper Ulixis ero.
 85 Ille tamen pietate mea precibusque pudicis
 frangitur et vires temperat ipse suas.
 Dulichii Samiique et quos tulit alta Zacynthos,
 turba ruunt in me luxuriosa proci,
 inque tua regnant nullis prohibentibus aula;
 90 viscera nostra, tuae dilacerantur opes.
 Quid tibi Pisandrum Polybumque Medontaque dirum
 Eurymachique avidas Antinoique manus
 atque alios referam, quos omnis turpiter absens
 ipse tuo partis sanguine rebus alis?
 95 Irus egens pecorisque Melanthius actor edendi
 ultimus accedunt in tua damna pudor.
 Tres sumus inbelles numero, sine viribus uxor
 Laertesque senex Telemachusque puer.
 Ille per insidias paene est mihi nuper ademptus,
 100 dum parat invitis omnibus ire Pylon.
 Di, precor, hoc iubeant, ut euntibus ordine fatis
 ille meos oculos conprimat, ille tuos!
 Hac faciunt custosque boum longaevaeque nutrix,
 tertius inmundae cura fidelis harae;
 105 sed neque Laertes, ut qui sit inutilis armis,
 hostibus in mediis regna tenere valet.
 Telemacho veniet (vivat modo) fortior aetas;
 nunc erat auxiliis illa tuenda patris.
 Nec mihi sunt vires inimicos pellere tectis.
 110 Tu citius venias, portus et ara tuis.
 Est tibi sitque, precor, natus, qui mollibus annis
 in patrias artes erudiendus erat.
 Respice Laerten: ut tu sua lumina condas,
 extremum fati sustinet ille diem.
 115 Certe ego, quae fueram te discedente puella,
 protinus ut venias, facta videbor anus.